

Martin Wõhma wiimne teekond.

Südamlikud järelhüüded

13. juulil surnud M. Wõhma pörm wiibi pärast kiristupanemist leinamajas 14. juulil „Wõitleja“ ruumidesse.

„Wõitleja“ saalis oli moodustatud pöördum, kuhu asetati furnu firsuga. Siia liiputi ja lilled kessele jäi ta kuni matusteni. Puufargi juures pidasid „Wõitleja“ juhatusel liikmed ja wänemad tegelased

auwalwet.

Matustetalitus algas reedel 15. juulil kella 7 paiku koraaliga.

Sis pühakirja teksti ettelugemine õp. G. Kivistelt ja taas koraal. Sellele järgnes lühike laulumis- ja jumalagajatus. „Wõitleja“ esimehelt G. Mattiolt „Wõitleja“ laulukoori helidel kandisid „Wõitleja“ tegelased puufargi seltsimajast välja.

Alusa ilma tõttu seltsimaja ja ümberlaudne tänav oli murruna inimesi täis. Pargades, seltskonna esindajate (kadunu oli liikmeks peale „Wõitleja“ ka veel Peetri tuletõrje ja laululoo) ja tuttawate sõprade seltskonnas üldine lugupidamine ja sügav lein kadunu vastu.

Wast hiljastul hakkas rahwas talmistul järele linna poole walguma. Olgu terge sulle, Martin Wõhma, jahe muud Narwajõe tüünilist woogawa, sinetawa wetepeala kaunil kaldal.

hauai. Hulki pärgi ja lilli.

Peetri kirikus pidas matustetalituse õpetaja G. Kivistelt, mida kaunistas koorilaul „Wõitleja“ laulukoorist R. Ulmi juhatusel.

Kirikust siirdus pilt matuserong orkestri leinamarssi helidel Siwertsi, Peetri talmistule.

Sauwalwet õp. Kivistelt matustel lõputalitus. Sellele järgnes pargade panet wärskele talmutulale ka rida looji järelhüüdeid. Pärgi panid E. J. „Smartfeldt“ A. Pitsar, laululoo G. Pihlaur, „Wõitleja“ sp. ofononalt J. Metsatalu, näitlejaspereit Wilmann, siis veel Peetri tuletõrje seltsist, Narwa tallejappabest, „Wõitleja“ naisgrupilt, perekond Siegfuselt j. m. t.

Kalmistul liwändas leinameeleolu laulukoor kaunist wärske õhtuõhus kõlawate lauludega R. Ulmi juhatusel. Matustetalitus lõpul uppus wärske kalmi lausa pargadesse ja lilledesse, millest ilmetalt wäljendus Narwa seltskonna üldine lugupidamine ja sügav lein kadunu vastu.

Wast hiljastul hakkas rahwas talmistul järele linna poole walguma.

Olgu terge sulle, Martin Wõhma, jahe muud Narwajõe tüünilist woogawa, sinetawa wetepeala kaunil kaldal.

Rindral Tõnisson sõitis puhkusele.

Kolonel Pulk diwitsi ülema kt.

1. diwitsiülema kindral-majoor A. Tõnisson sõitis pikema ajaks puhkusele ja asus elama Ruisa randa Rukwere lähedusse. Diwitsi ülema k. t. määrati 1. jal. rügemendi ülema kolonel Pulk.

Väti kindral sõidab Narwa.

25. juulil sõidab 10 päewaks Narwa Väti 4. diwitsi ülema kindral Danlers, kes tutvub meie laululoo Rukurna laagri tegevusega, samuti ka Narwa garnisoni sõdurite eluoluga. Kindral Danlers lahtub Narwast 5. augustil, sõites Lätimaale tagasi.

Rak's rootsi koloneli Narwa.

10. augustil sõidab Narwa faks rootsi koloneli, kes teenib Rootsi sõjaväes kõrgetel kohtadel. Rootslased wiibidaw Narwas 5 päewa. Selle aja jooksul tutvuvad külalised meie garnisoni liikmetega korraka ja Rukurna laagri. Samuti waatlendaw rootslased ka Narwa maatluswäärilisi kohti ja tutvuwad lähemalt Narwa wanade lahinguwäljadega, milliste wastu hiljatu ka kroonprints Gustaw Adolf tundis huvi.

Lully Goldschmidt Narwas.

Neljapäeval, 21. juulil esineb Nõu kontserdil Pimeaias solistina kolortuur sopraan pr. Lully Goldschmidt.

Kuuriordi poodnikud teewad liiga.

Soolimata sellest, et Narwa-Jõesuu militaarse toidulaadid tunduvalt kallimad hindadega kui Narwas, on wilmastel päewadel ühtlasi kohalitud wärskepoodnikud läinud selles juba liiale. Nii mõttis läinud reedel segakraami kaupmees U. peene juhtur liiki 48 senti! Seda müüdi pühajul, et wabadikud walitsuse otsustas tõsta neljapäewast alates juhtur tõi 10% wärskepoodnikus aga jääb see järele odawama juhtur „lõppemine.“ Kuna tähendatud poodnik harastab ka kohalikele tehnikale ohtjale wõlgu müümisel, siis müüdi ei ole neil juhtur juhturhinna ülitise tõusu põhjust selgitama hakata.

“STAR”
KINGAKREEM
ULETAB KÕIKI
HIND 20 SENTI KARP.

NMKÜ oli võidukas

NMKÜ Rootsi—Eesti maawõistlusi jälgimas.

Laupäeval, 16. sept. kohtasid Rukwere sealne s. j. „Kalewi“ jalgpallimeesk. ja Narwa NMKÜ Kreenholmi of. meeskond. Võiduluse peeti „Kalewi“ spordiwäljal.

Mäng lõppes üldkoos 2:1 NMKÜ kasuks.

NMKÜ Kreenholmi of. juhatus wõimaldas ühingu tulul jalgpallimeeskonnale Tallinnasse sõidu ja seal Rootsi—Eesti jalgpallimaawõistluse waatamise. Tallinnasse sõideti wälja neljapäewa õhtul. Tallinnast sõideti Rukwere, kus wõiduluse peeti Rukwere „Kalewiga“. Waatamata reisuwõistlusele tõi narwalased wõidu koju lausa.

Teatawasti Rootsi—Eesti maawõistlus lõppes 3:1 Rootsi kasuks.

Kontsertkawa Pimeaias.

Homme, teisipäeval, 19. juulil mõib Pimeaias kuulda järgmisi palasid:

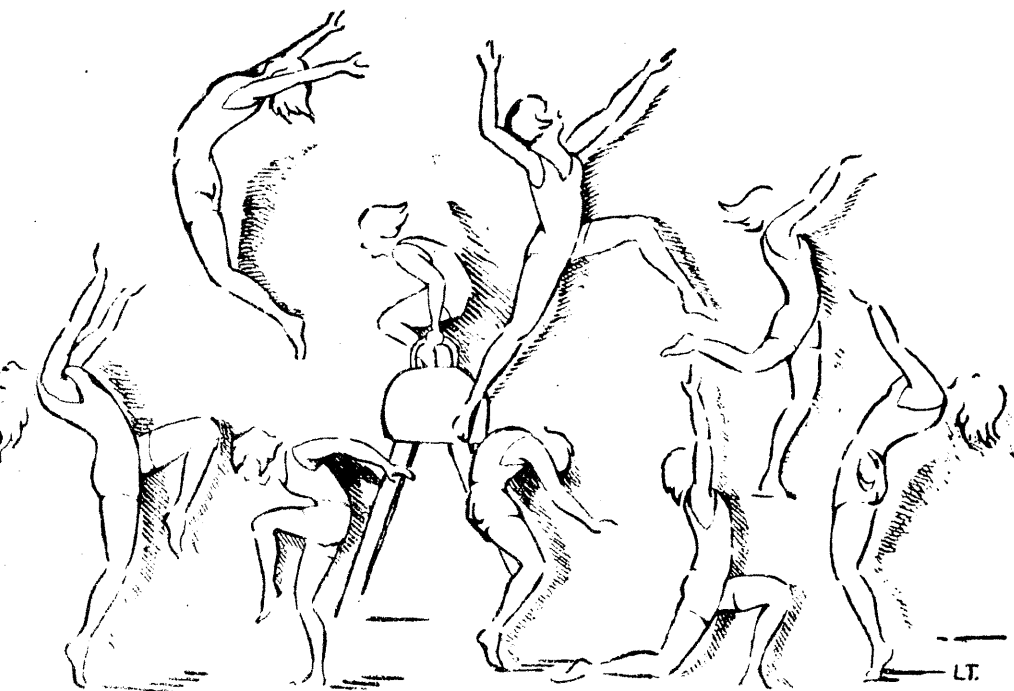
1. Beethoven awamäng „Coriolan“
2. Sibeliu „Värske“
3. Rachmaniov „Melodie“
4. Musorski sümfoniiline luuletus „Õo lagedal maal“
5. Celoso sümf. pilt „Versailles“
6. Tschaiowsky „Senski aarie“
7. Amadri „Laul orjast“
8. Saint—Saens fant. oop „Simson ja elila“

Saksa staadid Narwas

14. juulil saabus Berliinist Narwa 27 saksa staati. Ekskursiooni juhtiteks on stm. Wünsche ja stm. Jankel. Narwas tutvuwad saksa staadid Narwa linna ja ümbruskonna waatluswärsketel kohtadega. Narwast sõidawad sakslased Tartu ja Pesseri. Eriti suurt huvi tunnendaw sakslased Narwa ajalooliste kindluste ja maaluuste kaitse wastu. Samuti huwitas ka neid Narwa-Jõesuu mererand.

Rootsi wabrikant Narwas

Läinud laupäeval wiibis Narwas rootsi wabrikant Gösta Blom ühes abitaasaga, kes elawad Stokholmis. Rootslased tutvuwid peamiselt wanade rootslaegsete ehitistega. Eriti huwitas külalisi raeeloda, mis ehitatud Raarel XI poolt 1671. a., end. Rootsi peakirik ja rootslaegsed kindlused.

Wihandeid Tallinna Wõimlemise Instituudi töötunnist.

Einbund katsetab jälle!

Jaan Tõnisson loobus...

Riigikogu teatatakse ametlikult: Sra Jaan Tõnisson teatas kolmapäewa õhtul, pärast seda kui ta oli saanud põllumeeste- ja asunikute rühmalt oma tegewustawa kohta seisukohad, riigikogu esimehele, et ta ei wõta wastu wabariigi walitsuse moodustamise ettepanekut.

Neljapäewa hommikul kell 1/2 oli riigikogu esimehel nõupidamine põllumeeste, asunike ja rahwasliku keskerakonna rühma juhatusel esindajate hra A. Tupitsa, M. Pungaga, A. Underkopi ja R. Pennoga, kus esimees palus nende rühmade juhatusi kaaluda, misjulguseid samme tuleks esimehel astuda.

Keskerakonna rühma poolt seletati, et algatuse peab wõtma enesele põllumeeste ja asunike rühm. Pärast riigikogu koosolekut kell 1/2 lõuna ajal

teatati hrad A. Tupits ja R. Penno riigikogu esimehele põllumeeste asunikute rühma juhatusel seisukoha, et walitsuse moodustamise peaks wõtma enese ülesandeks hra R. Einbund. R. Einbund asus läbirääkimistes walitsuse moodustamiseks.

Walitsuse kujundamise käigus

ei toonud laupäewa pärastlõunane aeg ega pühapäewane päew midagi uut. Läbirääkimised on nõnda laugel, kus nad katseid laupäewa lõunal, j. o., ei saadud selgu majandusministri kandidaadi suhtes.

Laupäeval pärast lõunast sõitis riigikogu esimees maale, kus weetis ta eile päewa.

Esmaspäeval algas walitsuse isikliku koosseisu selgitamise töö uue hooga.

Piiskop Joann kaebab Konstantinopoli patriarhile!

Ei taha mingi hinna eest tulla Narwa.

Apokalipti õigeusu kiriku elus on praegu tähelepanewaks sündmusel Pesseri kloostriülema piiskop Joanni wastuhakkamine mitropolii Aleksandriale. Kirikukogu walis ja mitropolii määras piiskop Joanni Narwa piiskopi kohale, kuid Joann ei mõtlegi Pesseri kloostri lahtuda ega mitropolii nõudmisel kloostri juhatamisle.

Piiskop Joann on ühtlasi ka riigikoguliige, ilmaliku nimega Jwan Bulin. Sa teotseb ühte aegu kahel kohal. Mitropolii arwab, et piiskop peaks toondama oma tööd ühele alale, kuid piiskop pole sellega nõus.

Piiskop Joann seletab, et ta protesteerib kirikukogu ofust wastu, mis pannud tema Narwa piiskopi kandidaats seadusewastastelt. Tema saanud küll tänu kloostri üleandmisest, kuid seda kasku tema ei saawat täita, sest kloostriülema kohalt wõiwat teda wabastada ainult kirikukogu, kui tema

ise ei soowi lahtuda. Praegu aga piiskop ütleb, et tema ei mõtlegi maha jätta kloostri ega la riigikoguliige kohta. Ta wõiwat tarwilisele toid seaduslikud abinõud, et kirikukogu ofus tema ümberpaigutamise asjus muudetaks. Kui muu ei alta, siis ta pöördumat Konstantinopoli patriarhi poole, kes on ap. õigeusu kõrgem ülema.

Mitropolii Aleksander on arwamisel, et piiskop Joannil pole mingit põhjust puigelda wastu oma ameti kohta wahetuse puhul. Olles Riigikogus ta ei saa korralikult täita oma kohuseid kloostri ja selle all kannatavast kloostri huwid. Kui eesti keel ostaw piiskop Joann wõiks edulasti töötada Narwas. Kirikukogu põhikirja 16. paragrahw lubab erakorralistel juhtudel, kui seda nõuawad kiriku huwid, piiskoppe ümber paigutada ja määrata. Piiskop Joanni ümberpaigutamine on seega seaduslik.

UENi NPD — A. T. S. S. II pallimurul.

Teisipäeval, 19. sept. kell 7 õhtul kohtawad jalgpallis A. T. S. S. S. wäljal Linawabrilus UENi Narwa-Pesseri of. ja A. T. S. S. II meeskonnad.

Reisijate wahetus raudteel.

Wähenenud reisijate arwu tõttu on raudteewalitsus sunnitud weel mitu rongi seisma jätma. Nagu kuulub, jätakse augusti alul seisma ka Narwa-Tallinna ja Tallinna-Haapsalu suwirong. Warematal aastatel oli suwirong käigus septemeri teistpäewani.

UENi Wirmaa noorte suwirong

30. ja 31. juulil peetawate II. noorte suwirongide wastu on suur huwi. Laugrisse tuleb õhtul üle Wirmaa noori kogu 45 ofononalt, Narwast sõidab kahest ofononalt ligi paarfada inimest, nendest üle poole naisnoored.

Radium tõi pööre keemiasse.

Poolas awati radiumi instituut.

Curie nimeline Radiumi Instituut awati hiljuti pidulikult Warsawis, Poolas. Awamisest wõttis osa isiklikult radiumi leiutaja poolatar pr. M. Curie-Skłodowska. See instituut on suurimad maailmas ja on kõige uuema aja nõuetekohaselt seadeldud. Instituudi ülesandesse kuulub mitte ainult radiumi teaduslik uurimine, waid ka ravinime selle metalliga Metall radium leiutati pr. Curie poolt 1896. a. Radiumi eraldamine tõrwalainest ja edaspidine ümbertõdamine on pea ainukski pr. Curie'i lasunud. Saadakse radiumi uraani ürtist. Rahest tonnist ürtist saab mõni sentigramm Radiumi. Radiumi ümberõdamine on hiigla kulukas. Radiumi hind on mitutuhat torda kallim kulla hinnast. Radiumi ise on walge, läikiv metall, õhu käes oksideerub, soolhappes kergesti lahustub, radioaktiivne. Radiumi soolade mõju on õige mitmekesine, waewalt

leidub teisi aineid, mis temaga wõrrelda saab. Muuseas radiumiga kokkupuntumistest läbipalstew klaas muutub pruuniks, harilik teedupool — siniseks, roheline puulehed tõmbuwad kollaseks, seemned kaotawad oma idanemiswõime. Tema kiired häwitawad organilist lude, seepärast tarwitakse teda nahahaiguste ravimiseks ja wähihaiguste arstimiseks juures. Radiumi ühenduste tähtis omadus seisab weel selles, et ta teib ained nende mõju al muutuwad ise radioaktiivseteks, täht hallowad walgustama ja omawad teisi radiumi omadusi.

Radiumi leiutamine sünnitas pööre keemia alal ja tulewitus wõib oodata pallude praeguste afisoomide toffuwarisemist. Sa näib asutati ja awati Poolas, radiumi leiutaja pr. Curie kodumaal, eridõppeasutus, mis teeb tegemist ja uurib ainult radiumi.

Eesti põllumajanduse jõuproow

Peetakse Tartus 26 — 29. augustini.

Tänaawune Tartu põllumajanduse ja tõdustuse näitus on lõpuliikl kindlasti määratud 26 — 29. augusti peale. Ühla on selgunud, et tänaawune Tartu näitus kujuneb aluseks suuremaks põllumajanduse näituseks mitte ainult Eesti, waid ka Balti riikides ja Põhjamail. Suurem põllumajanduse näitus peeti tänaawu ka Soomes, kuid warajase aja tõttu ei suudetud seal taimetewatuse ofatonda täiel määral wälja arendada. Soodia aja tõttu tahetate teiste ofatondade tõrwat Narwa näitusel eriti taimetewatusele suuremat tähelepanu pööra. Teise tähtsana alana on lamas Rodukultuuri ofa, millele jeltiwad teised ofatondad tõdustuse, põllumajanduse ja tähtsõ aladelt.

Ruigi ülesandmise tähtsajad alles ees, on juba praegu määrata asjaomastes ringkondades suurt huwi näituse wastu. Ülesandmist

on ehitatud näituse biropool õige rohkesti ning alalistelt järeleparimistest wõib järeldada, et lähemal ajal ülesandmistest hult weelgi kaswab.

Warematal aasatel näituse korraldamisel tegi suurt raskust ruumi puudus. Et sellest üle saada, on ofustatud tänaawu mitmeid ümberkorraldusi ette wõtta. Ümberkorralduste ja juureehituste tõttu on tänaawu esmaofordelt wõimalik suurmajad plote wälja anda. Soomult, näituse wäline ilme selle läbi wõib ainult wõita.

Ra näituse plati tähtsusele ja korraldamisele tahetate tänaawu suurt rõhku panna. Nii näib eelotew Tartu näitus nit spilselt kui ka wäliselt omapäraste kujunewat.

Lugege „Alutaguse Teataja“

